

POSTANOWIENIE

Dnia 28 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania J. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o prawo do renty socjalnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 28 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 października 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa (Kasa Sądu Apelacyjnego w [...]) na rzecz adwokata G. S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem udzielonej odwołującemu się pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. O., reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 października 2017 r., mocą którego oddalono jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 24 marca 2017 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 16 listopada 2016 r. w przedmiocie prawa do renty socjalnej.

W sprawie ustalono, że odwołującemu się decyzją z dnia 14 stycznia 2015 r. odmówiono prawa do renty socjalnej z racji przebywania przez niego w Areszcie

Śledczym w B.. Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 19 marca 2015 r. oddalił odwołanie. Ponowne odwołanie od decyzji pozwanego z dnia 29 czerwca 2015 r. zostało odrzucone postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 29 września 2016 r.

W dniu 1 września 2016 r. odwołujący się ponownie wystąpił do organu rentowego o przyznanie prawa do renty socjalnej. Odmowna decyzja, w ocenie Sądu Okręgowego, była trafna, skoro dotyczyła ponownego ustalenia prawa do renty socjalnej (art. 15 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1340, dalej jako u.r.s. w związku z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270, dalej ustawa emerytalna). Pogląd ten zaaprobował Sąd Apelacyjny, podnosząc, że renta socjalna zapewnia uprawnionemu źródło utrzymania niezbędne do życia. Stąd w razie tymczasowego aresztowania, kiedy koszty utrzymania i tak ponosi Skarb Państwa, zasadne jest wstrzymanie jej wypłaty. Dalej Sąd odwoławczy zauważył, że co prawda wyłączenie nie jest bezwzględne, to jednak skarżący nie wykazał przesłanek z art. 8 ust. 3 u.r.s.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekł w myśl art. 385 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został umotywowany istotnym zagadnieniem prawnym, które powstało na tle art. 8 ust. 1 u.r.s., a mianowicie czy zgodne z Konstytucją jest (art. 2, „art. 31 pkt 3, art. 32 pkt 1 i 2. art. 41 pkt 4, art. 67 pkt 1 i 2”, art. 69) wstrzymanie wypłaty renty socjalnej osobie odbywającej karę pozbawienia wolności, tymczasowo aresztowanej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania enumeratywnie wymienia art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Skarżący wskazał na jedną z nich, a mianowicie w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. W ten sposób wyznaczył pole badawcze podczas przedsądu.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie

stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie. Przedmiotowe spostrzeżenie koreluje z publicznoprawną funkcją skargi kasacyjnej i zamyka się stwierdzeniem, że skarga kasacyjna jest środkiem odwoławczym o szczególnym charakterze. Zmierza do ochrony interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni. Natomiast jej zadanie nie polega na ponownej ocenie sprawy z perspektywy niezadowolonej z rozstrzygnięcia strony.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oznacza, że chodzi o zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym skarżący, powołując się na wystąpienie w sprawie zagadnienia prawnego, powinien je sformułować, wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których ono się wyłoniło, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto wykazać, że jego rozwiązanie jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151).

Powyższych postulatów skarga nie realizuje. Wykładnia art. 8 ust. 1 u.r.s. nie budzi wątpliwości interpretacyjnych, które mogą prokurować istotne zagadnienie prawne, gdyż podlega jednoznacznej wykładni. Oceny tej nie zmienia blankietowe odwołanie się do szeregu przepisów Konstytucji (niestarannie zresztą przytoczonych, gdyż wskazane we wniosku przepisy dzielą się na ust. a nie pkt), bez ich rozwinięcia i argumentacji w odniesieniu do specyficznego świadczenia jakim jest renta socjalna. Ma ona charakter świadczenia szczególnego, finansowanego całkowicie z budżetu państwa, którego uzyskanie nie jest uzależnione od uprzedniej pracy, a co za tym idzie opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i posiadania odpowiedniego, wymaganego okresu składkowego. Celem renty socjalnej jest bowiem zapewnienie zabezpieczenia społecznego osobom, które w okresie poprzedzającym podjęcie pierwszej pracy doznały naruszenia sprawności organizmu uniemożliwiającego podjęcie zatrudnienia. Renta socjalna jest świadczeniem z zakresu zabezpieczenia społecznego, przyznawanym na zasadzie solidaryzmu. Charakteryzuje się

powszechnością i jednolitością w zakresie poziomu świadczeń. Renta socjalna jest także świadczeniem subsydiarnym, które nie przysługuje w razie posiadania uprawnienia do świadczeń z innych systemów ubezpieczeń. Renta socjalna przysługuje wyłącznie z uwagi na całkowitą niezdolność do pracy (zob. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 grudnia 2018 r., K 19/16, OTK-A 2018 r., poz. 74). Stąd suponowane zagadnienia konstytucyjności nie zostały należycie umotywowane. Nie wyjaśniono na czym ma polegać wątpliwość prawna, skoro osoba przebywająca w Areszcie Śledczym albo Zakładzie Karnym ma zapewnione środki utrzymania. Z tych przyczyn nie rysuje się obowiązek ich powielania w razie pobytu w miejscach wymienionych w art. 8 ust. 1 u.r.s. Jednocześnie ograniczenie prawa do renty socjalnej nie ma bezwzględnego charakteru, co podniósł już Sąd Apelacyjny. Uprawniony nie zostaje pozbawiony prawa do świadczenia w razie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego (art. 8 ust. 1a), czy też w odniesieniu do osoby samotnie gospodarującej, nieposiadającej innego przychodu i niemającej prawa do renty rodzinnej, która jest właścicielem lokalu mieszkalnego (domu jednorodzinnego), której przysługuje spółdzielcze prawo do lokalu lub która jest najemcą lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy, innych jednostek samorządu terytorialnego albo stanowiącego własność Skarbu Państwa lub państwowych osób prawnych, może być wypłacane 50% kwoty renty socjalnej, jeżeli zobowiąże się pisemnie, że z kwoty tej będzie dokonywała opłat z tytułu czynszu lub innych należności za lokal mieszkalny (dom jednorodzinny), a w lokalu (domu jednorodzinny) nie przebywają inne osoby (art. 8 ust. 3). Wykazane przypadki stanowią wyraz realizacji zasady proporcjonalności między interesem Państwa a jednostki.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu w postępowaniu kasacyjnym z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1184) w związku z § 15 ust. 2 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb

Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.).